

Науковий вісник

Мукачівського державного університету

Педагогіка та психологія

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ВІСНИК

МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРІЯ

«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»

Збірник наукових праць

Випуск 2(4)' 2016

МУКАЧЕВО
2016

**Науковий вісник Мукачівського
державного університету**
Серія «Педагогіка та психологія»
Випуск 2 (4) ' 2016

Головний редактор

Товканець Ганна Василівна – д.пед.н.,
професор (Україна)

Заступник головного редактора

Теличко Наталія Вікторівна – д.пед.н.,
доцент (Україна)

Відповідальний секретар

Лалак Наталія Володимирівна – к.пед.н.,
доцент (Україна)

Редакційна колегія:

Щербан Тетяна Дмитрівна – д. психол. н.,
професор (Україна)

Максименко Сергій Дмитрович - д.психол.н.,
професор, академік НАПН України (Україна)

Ничкало Нелля Григорівна - д.пед.н.,
професор, академік НАПН України (Україна)

Староста Володимир Іванович – д.пед.н.,
професор (Україна)

Карандашев Юрій Миколайович -
д.психол.н., професор (Республіка Польща)

Оросова Рената - доктор філософії PhD, Paed
Dr. (Словацька Республіка)

Саболч Єва – д. філософії у галузі загальної
педагогіки та історії педагогіки, професор
(Угорщина)

Сенько Тетяна Володимирівна – д.психол.н.,
професор (Республіка Польща)

Попович Наталія Михайлівна - д.пед.н.,
доцент (Україна)

Фізеші Октавія Йосипівна - д.пед.н., доцент
(Україна)

Березовська Лариса Іванівна – к.психол.н.
(Україна)

Герцовська Наталія Олексіївна – к.філол.н.,
доцент (Україна)

Качур Мирослава Михайлівна – к.пед.н.,
доцент (Україна)

Кобаль Василь Іванович - к.пед.н., доцент
(Україна)

Корнієнко Інокентій Олексійович –
к.психол.н., доцент (Україна)

Лавренова Марія Василівна - к.пед.н.
(Україна)

Пинзеник Олена Мафтеївна - к.пед.н., доцент
(Україна)

Фенцик Оксана Миколаївна - к.пед.н., доцент
(Україна)

*Матеріали друкуються мовою оригіналу.
Відповідальність за викладений матеріал
несуть автори статей.*

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ №21347-11147ПР від 24.03.2015 р.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Збірник наукових праць включено
до переліку фахових видань України
з педагогічних наук

(Наказ МОН України № 5015
від 16 травня 2016 р.)

Збірник представлено у таких
наукометричних базах даних: Російський
індекс наукового цитування (Росія);
Research Bib (Японія)

Засновник і видавець:

Мукачівський державний університет
Україна, 89600, Закарпатська область,
м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел. (03131) 2-11-09
факс (03131) 2-11-09
e-mail: ppmsu2015@ukr.net

Рецензенти:

Поліщук Віра Аркадіївна - доктор
педагогічних наук, професор

Волобуєва Олена Федорівна - доктор
психологічних наук, професор

*Рекомендовано до друку та поширення
через мережу Інтернет Вченою радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 08 від 09.12.2016 р.)*

**Науковий вісник Мукачівського державного
університету. Серія «Педагогіка та психологія»** -
збірник наукових праць, який структурований за
наступними напрямками: педагогічна теорія та
історія педагогіки; професіоналізація та
диверсифікація вищої школи; розвиток особистості
та освітні технології; психолого-педагогічна
комунікація; компаративна педагогіка і психологія;
педагогічна та вікова психологія; організаційна
психологія та психологія праці.

УДК 37:159.9

Науковий вісник Мукачівського
державного університету. Серія «Педагогіка
та психологія» : зб.наук. пр. / Ред.кол. :
Товканець Г.В. (гол.ред.) та ін. – Мукачево :
Вид-во МДУ, 2016. – Випуск 2 (4). - 251 с.

© Мукачівський державний
університет, 2016

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

SCIENTIFIC BULLETIN

of

Mukachevo State University

Series

«Pedagogy and Psychology»

Collection of scientific articles

Issue 2 (4)' 2016

MUKACHEVO

2016

**Scientific Bulletin of Mukachevo State
University**
Series "Pedagogy and Psychology"
Issue 2 (4) 2016

Editor in Chief:

Tovkanets Hanna – Doctor of Pedagogy,
Professor (Ukraine)

Deputy Editors:

Telychko Nataliya – Doctor of Pedagogy,
Associate Professor (Ukraine)

Executive Secretary:

Lalak Nataliya – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Editorial Board:

Scherban Tetyana – Doctor of Psychology,
Professor (Ukraine)

Maksymenko Serhiy – Doctor of Psychology,
Professor, Academician of NAPS (Ukraine)

Nychkalo Nellya – Doctor of Pedagogy,
Professor, Academician of NAPS (Ukraine)

Starosta Volodymyr – Doctor of Pedagogy,
Professor (Ukraine)

Karandashev Yuriy – Doctor of Psychology,
Professor (Republic of Poland)

Orosova Renata – Doctor of Philosophy (Slovak
Republic)

Éva Szabolcs – Ph.D. in General Pedagogy and
History of Pedagogy, Professor (Hungary)

Sen'ko Tetyana – Doctor of Psychology,
Professor (Republic of Poland)

Popovych Nataliya – Doctor of Pedagogy,
Associate Professor (Ukraine)

Fizeshi Oktaviya – Doctor of Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Berezovs'ka Larysa – Ph.D. in Psychology
(Ukraine)

Hertsovs'ka Nataliya – Ph.D. in Philology,
Associate professor (Ukraine)

Kachur Myroslava – Ph.D. in Pedagogy,
Associate Professor (Ukraine)

Kobal' Vasyl' – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Korniyenko Inokentiy – Ph.D. in Psychology,
Associate professor (Ukraine)

Lavrenova Mariya - Ph.D. in Pedagogy (Ukraine)

Pynzenyk Olena – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Fentsyk Oksana – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

*Printed materials are in the original language.
Responsibility for the presented materials rests with
the authors of articles.*

Certificate of the print media state registration
Series KV №21347-11147R of 24.03.2015
Publishing Subject Certificate
Series' control number 4916 of 06.16.2015
The scientific bulletin was added to the list of
professional publications of Ukraine
in Pedagogical sciences
(Order of MESU of 16.05.2016 №515)

The collection is presented in the
following scientometric databases: Russian
Scientific Citation Index (Russia);
Research Bib (Japan)

Founder and Publisher:

Mukachevo State University
Ukraine, 89600, Transcarpathian region,
Mukachevo, 26 Uzhhorodska, st.
Tel. (03131) 2-11-09
Fax: (03131) 2-11-0909
e-mail: ppmsu2015@ukr.net

Reviewer:

Polishhuk Vira – Doctor of Pedagogy,
Professor

Volobuyeva Olena – Doctor of Psychology,
Professor

*Recommended for publication by the Academic
Board of Mukachevo State University
(Minutes № 08 of 09.12.2016).*

Scientific Bulletin of Mukachevo State University.
Series of "Pedagogy and Psychology" - a collection
of scientific articles, structured by the following
areas: pedagogical theory and history of pedagogy;
professionalization and diversification of higher
education; personal development and educational
technology; psychological and pedagogical
communication; comparative pedagogy and
psychology; pedagogical and developmental
psychology; organizational psychology and labor
psychology.

UDC 37:159.9

Scientific Bulletin of Mukachevo State University.
Series "Pedagogy and Psychology": collection of
scientific articles/ed. board: Tovkanets Hanna (Ed. in
Chief) and others. - Mukachevo: MSU publ., 2016. –
Issue 2 (4). – 251 p.

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Авшенюк Н. М. Тенденції професійного розвитку вчителів у розвинених англomовних країнах в умовах глобалізації.....	13
Давиденко А. А. Необхідність зміщення акцентів у освітньому процесі з передачі готових знань до розвитку здібностей людини.....	17
Добош О. М. Проблема становлення і розвитку професійної підготовки майбутніх вихователів на Закарпатті.....	21
Кобаль В. І. Розвиток освіти в Угорщині: історико-педагогічний аспект.....	24
Молнар Т. І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до розвитку інтелектуальної обдарованості учнів.....	28
Повідайчик О. С. Дослідницькі ролі соціальних працівників у процесі професійної діяльності.....	31
Примакова В. В. Генеza післядипломної освіти вчителів початкових класів в Україні.....	34
Склярєнко І. Ю. Роль і місце виробничих практик у професійній підготовці фахівців для українських залізниць у 20 – 60 р.р. ХХ століття.....	39
Човрій С. Ю. Розвиток професійної педагогічної освіти на Закарпатті (друга половина ХVІІІ – початок ХХ століття).....	43
Garai Imre Egy tanárképző internátus tanári karának változásai, 1936-1950 között.....	48

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Габовда А. М. Соціoкультурна спрямованість іншомовної підготовки у вищій школі.....	54
Климова К. Я. Дистанційна форма навчання української мови за системою Moodle: проблеми і перспективи.....	57
Ксенофонтов С. С. Особистісно – орієнтовані аспекти практичної підготовки майбутнього фахівця у навчально – педагогічному процесі на профільній кафедрі.....	61
Кудикіна Н. В., Романенко К. А. Моделювання процесу формування професійної компетентності у майбутніх учителів початкової школи.....	63
Майданик О. В. Відбір принципів і методів формування громадянської компетентності майбутнього вчителя початкової школи.....	66
Павко А. І., Курило Л. Ф. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищої школи в контексті тенденцій розвитку сучасної університетської освіти.....	71

Павлиш Т. Г. Модель розвитку професійної мобільності викладача коледжу.....	73
Пермінова Л. А. Стратегії дидактичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи.....	77
Синевич І. С. Педагогічне моделювання в умовах квазіпрофесійної діяльності.....	81

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Кузьма-Качур М. І., Горват М. В. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями на уроках природознавства.....	85
Lavrenova Mariya, Lavrenova Nataliia Formation of primary school children's economic competence in the course of study «interersting economy».....	88
Нос Л. С., Савка Ю. Т. Проблеми підготовки вчителя у сучасній педагогічній науці.....	92
Пинзеник О. М. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти у процесі вивчення дисциплін природознавчого циклу.....	96
Розман І. І. Виховання творчих здібностей: конструктивні підходи в умовах формування компетентнісної особистості.....	101
Тягур В. М. Робота з викидними матеріалами як спосіб стимулювання творчої діяльності молодших школярів.....	104
Фенчак Л. М., Шпеник Т. Е. Превентивне виховне середовище школи як основа соціального захисту підростаючого покоління.....	108
Хома О.М. Роль уроків літературного читання у вихованні гуманної особистості.....	111
Черепаня Н. І. Педагогічний аспект національного виховання дітей дошкільного віку.....	115
Швардак М. В. Академічна лекція у системі професійної підготовки сучасного фахівця.....	119
Шевчук І. В. Підготовка майбутнього вчителя до використання графічних схем складених задач для розвитку мислення учнів на уроках математики в початковій школі.....	122
Lurchanko-Kovachuk O. V. Scientific basis of implementation interactive technologies in school.....	127

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ

Василинка М. І., Лалак Н. В. Роль аудиторної роботи у формуванні професійного спілкування майбутніх учителів початкової школи.....	130
Вернигора О. Л. Формування лінгвокраїнознавчої компетентності учителів української мови та літератури на засадах компетентнісного підходу.....	133
Лащук Н. М. До проблеми медіакомпетентності як результату медіаосвіти.....	137

Моргун А. В. Лингводидактический аспект антропоцентрической парадигмы языкознания.....	141
Розлуцька Г. М. Проблема морального ідеалу на сторінках духовно-літературного часопису «Листок».	145
Теличко Н.В. Культурологічний підхід як основа формування лінгвокультурної іншомовної компетенції.....	149
Товканець Г. В. Етична культура у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	153
Фенцик О. М. Формування умінь досліджувати мовну специфіку художнього твору в майбутніх фахівців початкової освіти.....	158

КОМПАРАТИВНА ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

Бокша Н. І. Особливості підготовки фахівців легкої промисловості у вищій школі Чехії та Словаччини на сучасному етапі.....	162
Гаранко В.І. Відкритий Університет та його роль у розвитку педагогічної освіти вчителів початкових класів у Великій Британії.....	166
Кляп М. І. Реалізація європейських підходів у реформах української освіти: конкретні результати в дії.....	170
Мішак В. М. Практичні аспекти підготовки майбутніх вчителів іноземних мов у Австрії.....	175
Попадич О. О. Роль правового виховання студентів у академічній мобільності як інтеграційного процесу в сфері освіти.....	179
Попович Н. М. Неперервна професійна підготовка вчителя музики в Республіці Польща.....	183
Товканець О. С. Проблема професійного удосконалення керівників освітніх установ в діяльності міжнародних організацій.....	187

ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Алмаши І.І. Соціальні мережі як засіб формування екологічної культури молоді.....	193
Березовская Л. И., Грба И. З. Адаптація студентів к учёбе в высшем учебном заведении.....	196
Бойко А. Т., Соломка Е. Т. Професійне самовизначення й адаптація молодих вчителів.....	200
Карандашев Ю. Н. Истоки психологии развития в трактате «О душе» Аристотеля.....	204
Корнієнко І. О. Корекція опанувальної поведінки у розрізі аналізу поняття «ситуації» у психології....	210
Тягур Л. М. Сміхотерапія як засіб емоційно-особистісного розвитку старших дошкільників.....	216
Юрков О. С., Литко Е. С. Феномен прив'язаності в дошкільному віці.....	221

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ

Барчій М. С.	
До проблеми формування психологічної культури педагога.....	227
Березовська Л. І., Конц Т. С.	
Психологічна готовність студентів до розв'язання конфліктів.....	230
Варга В. С., Грицовляк О. В.	
Проблема професійного становлення майбутніх вчителів.....	233
Іванова В. В.	
Психологічні умови розвитку творчої конкурентоспроможної особистості студента вищого навчального закладу.....	237
Комар О. А.	
Організація тренінгових занять для засвоєння студентами інтерактивних технологій...	241
Пустовойт М.В.	
Особистісна безпека як складова соціальної зрілості.....	246

culture is the culture of thinking, communication and self-regulation.

The significance of psychological culture in pedagogical activity as a factor of increasing the efficiency of psychological and pedagogical activity is disclosed. The following components of psychological culture are analyzed: communication, motivation, characterological, reflective, empirical, intellectual, psychophysiological. Each of these components must be formed, trained and developed in teacher in the form of appropriate values and creatively used and multiplied in professional activities. The following organizational-methodological and psychological conditions of formation of psychological culture of the future teacher in the process of high school preparation are proposed: organization of specific, scientifically proven psychological training, formation of positive motivation to the development of psychological culture, active introduction of reflective procedures in the organization of teaching and learning activities, formation the skills of self-regulation by means of socio-psychological training, personal development training, simulation, role and business games. Formation of psychological culture of a teacher is a long process that occurs through the formation of its components and requires considerable efforts from the future teachers.

Key words: *psychological culture, teacher, psychological competence, psychological literacy, personal development, the formation of psychological culture*

УДК 159.942.2:316.485.6

Березовська Лариса Іванівна,
кандидат психологічних наук, доцент,
Конц Тімеа Степанівна
магістрант, Мукачівський державний університет.

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ

У статті розглядається психологічна готовність студентів до розв'язання професійних конфліктів. Розкрито психологічну готовність як на особистісному (передбачає вивчення готовності як комплексу інтегрованих, але різнорідних властивостей, що розрізняються за місцем і функціями в регуляції діяльності), так і на функціональному (виявлення процесуальних якостей, безпосередньо значимих для діяльності) рівнях. Представлено структуру готовності особистості до розв'язання конфліктів, що складається із мотиваційного, когнітивного, операційного, емоційного та комунікативного компонентів. Проаналізовано дані структурні складові.

Ключові слова: *психологічна готовність, компонент, студенти, розв'язання, конфлікт.*

Постановка проблеми. Модернізація системи освіти України ставить нагальні питання про підвищення рівня знань і вмінь майбутніх фахівців різного спрямування. Найважливішим завданням сучасної вищої школи є підготовка компетентного, гнучкого, конкурентоспроможного фахівця, що цілком є здатним досягати поставлених цілей у професійній діяльності в умовах мінливості, підвищеної конфліктності сучасного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками з'явився ряд робіт, в яких вивчалися питання готовності особистості до їх розв'язання у професійній діяльності. Зокрема, значний теоретичний і практичний досвід роботи з конфліктами накопичено вітчизняними та зарубіжними дослідниками (Анцупов А., Блонський П., Виготський Д., Карнегі Д., Корнеліус Х., Маслоу А., Морено Я., Петровська Л., Роджерс К., Скотт Д., Фішер Р., Фрейд З., Хасан Б., Шипілов А. Юнг К., Юрі Л. та ін.). Зазначена проблема знайшла висвітлення у таких аспектах: формування готовності майбутнього фахівця до розв'язання професійних конфліктів (Дринка З., Смельянов С., Підбуцька Н., Самсонова Н. та ін.); конфліктологічної готовності курсантів (Козяр М., Чистяков С. та ін.); готовності управлінців до розв'язання конфліктів (Бондарчук О., Дзюба Т., Карамушка Л., Коломінський Н. та ін.); готовності майбутніх дільничних інспекторів міліції до розв'язання конфліктних ситуацій під час навчання у ВНЗ МВС України (Лазарева В.);

конфліктологічної культури фахівця (Самсонова Н.); готовності вчителя до вирішення конфліктних ситуацій у педагогічному процесі (Болтунова Г.); дидактичні умови підготовки студентів до вирішення професійних конфліктологічних завдань (Дринка З.); психолого-педагогічні умови готовності військових фахівців до вирішення конфліктних ситуацій (Устинов І.).

Мета статті – розглянути теоретичні підходи до психологічної готовності у студентів до розв'язання професійних конфліктів.

Результати дослідження. Проблема готовності до різних видів діяльності стала досліджуваною з кінця 50-х – початку 60-х років ХХ ст. Різні тлумачення науковцями поняття «готовність» обумовлювалося як специфікою структури діяльності, яка вивчалася у конкретному випадку, так і розбіжністю теоретичних підходів психологів та педагогів до досліджуваної проблематики. Рядом авторів готовність до діяльності розглядалася на особистісному рівні, іншими – на функціональному.

Важливими та цікавими видаються нам ідеї науковців, які досліджують готовність студентів до певного виду діяльності, зокрема готовність студентів до попередження конфліктів у професійній діяльності.

Варлакова Є. готовність до розв'язання міжособистісних конфліктів трактує як стійку систему професійно важливих якостей особистості, її досвід, знання, навички, вміння, що є необхідними як для конструктивного розв'язання міжособистісних конфлік-

тів у життєдіяльності клієнтів, так і у взаємодії психолога з клієнтом [2].

Лазарева В. констатує, що готовність до розв'язання конфліктних ситуацій є цілісною якістю особистості, яка характеризує її емоційно-вольову мобілізаційність у момент включення в ситуацію конфліктного характеру [6].

Анцупов О., Шипілов А. категорію «готовність до розв'язання конфліктних ситуацій» визначають як психологічне утворення, що зумовлює особливості професійної поведінки та діяльності в ситуації конфлікту [1].

Холковська І. вважає, що зміст готовності майбутніх учителів до попередження і розв'язання конфліктів полягає у вмінні займати конструктивну позицію у професійній діяльності за умов розгортання конфліктної ситуації, прагненні дотримуватися установок і правил діалогічного спілкування, вмінні реалізувати всі етапи керівництва конфліктними ситуаціями (діагностика конфлікту, прогнозування особливостей розвитку, попередження, власне конфліктна взаємодія, розв'язання проблемної ситуації) [12].

Степаненко О. готовність викладачів вищих навчальних закладів МВС України до попередження та розв'язання професійних конфліктів презентує як складову професійної готовності, що включає сукупність цінностей, особистісних якостей, мотивацію на безконфліктну взаємодію, а також конфліктологічні знання, уміння і навички, що дозволяють педагогу конструктивно будувати свою професійну діяльність у ситуації конфлікту під час педагогічного процесу ВНЗ МВС України [11].

Як стверджує Дзяна О., конфліктологічна готовність майбутніх фахівців сфери обслуговування полягає в здатності розв'язувати конфлікти в професійному середовищі, вмінні розуміти конфлікт та управляти ним, оцінювати конфліктну ситуацію та прогнозувати її наслідки, діагностувати на початковій стадії виникнення конфлікту, попереджати його або вирішувати конструктивним способом [4].

Довгополова Я.В. зазначає, що готовність майбутнього викладача до попередження конфліктів у професійній діяльності являє собою інтегративну якість особистості, що характеризується наявністю потреби особистості у безконфліктній взаємодії під час виконання професійних функцій та усвідомленим прагненням і спрямованістю на її організацію; високим рівнем оволодіння конфліктологічними знаннями, необхідними для попередження конфліктів у професійній діяльності; сформованістю умінь попередження конфліктів (комунікативно мовленнєві, організаційно-управлінські, морально етичні), емоційного інтелекту й рефлексії [5].

Ніконорова М.А. розглядає психологічну готовність персоналу супермаркетів до профілактики організаційних конфліктів як систему знань, умінь та навичок, особистісних характеристик, які необхідні для успішної профілактики організаційних конфліктів [8].

Горлова Н.В. зазначає, що психологічна готовність до вирішення зовні організованого в навчанні

конфлікту являє собою складну системну якість, що складається з декількох структурних компонентів, які знаходяться в функціональному взаємозв'язку один з одним [3].

Ложкін Г.В. зазначає, що готовність до вирішення конфліктів це інтегральне психологічне утворення, яке створює суб'єктивні передумови професійної поведінки і діяльності в ситуації конфлікту [7].

Скок А.Г. зазначає, що людина набуває конфліктологічної компетентності якщо змогла усвідомити і прийняти толерантність як цінність. Толерантність дозволяє людині у подальшому жити з іншими нормами та цінностями, що допомагають їй в подальшому займати таку позицію, яка обумовлює конструктивний вихід з конфліктної ситуації [10].

Семиченко В.А. вважає, що конфліктологічна компетентність пов'язується як з результатами діяльності, так і з конкретною діяльністю – розв'язання конкретних проблем. Компетентність при цьому визначається як результативність сформульованих та вирішених суб'єктом проблемних завдань у певній сфері діяльності. Основним показником результативності розв'язання конфліктної ситуації слугує якість усунутих суб'єктом суперечностей [9].

Психологічна готовність особистості до розв'язання конфліктів є інтегральним, складним утворенням, що має свої складові. Так, Ложкін Г.В. зазначає, що готовність включає мотиваційно-ціннісний, когнітивний і операційно-виконавський блоки. Мотиваційно-ціннісний блок готовності являє собою широку гаму гуманістичних установок і професійно обумовлених особистісних якостей: спостережливість, справедливість, доброзичливість, витримку, толерантність, самовладання, об'єктивність і неупередженість, інтуїцію, професіоналізм. Когнітивний блок готовності до вирішення конфліктів передбачає знання фундаментальних положень людинознавства, закономірностей анатомо-фізіологічного і психічного розвитку різних вікових груп, методики комплексного вивчення особистості, причин виникнення конфліктів, методів і прийомів діагностики конфліктних ситуацій, способів корекції і вирішення конфліктів. Операційно-виконавський блок готовності до вирішення конфліктів передбачає вміння дотримуватися права і свободи людини, передбачити і попереджати конфлікти, здійснювати діагностику та корекцію девіантної поведінки, аналізувати природу конфліктів і знаходити адекватну їй інструментування їх подолання [7].

Інші дослідники зазначають, що психологічна готовність до розв'язання конфліктів має таку структуру: мотиваційну, когнітивну, операційну, емоційну та комунікативну складові. Розглянемо дещо детальніше кожен.

Мотиваційна складова являє собою сукупність мотивів, що забезпечують стійке прагнення особистості до конструктивного розв'язання конфліктів. Ці мотиви за своїм змістом можуть бути пов'язані через систему ставлень до конфліктів (ставлення до конфліктів у цілому; ставлення до конфліктів у професійній діяльності; ставлення до готовності розв'язувати конфлікти).

Когнітивна складова готовності – це сукупність знань, які необхідні для здійснення успішного, конструктивного розв'язання конфліктів. Враховуючи те, що для психологічного забезпечення процесу розв'язання конфліктів потрібні насамперед знання з конфліктології.

Операційна складова готовності являє собою комплекс умінь та навичок, які забезпечують конструктивне розв'язання конфліктів (або, принаймні, зведення до мінімуму деструктивних наслідків конфлікту) як у життєдіяльності, так і в безпосередній взаємодії з ним [1].

Комунікативна складова готовності особистості до розв'язання конфліктів забезпечує комунікативну толерантність під час роботи з людьми (прийняття індивідуальності, відсутність оціночних висловлювань на їхню адресу, терпимість до їхніх дискомфортних станів, згладжування неприємних моментів у спілкуванні в разі зіткнення з некомунікабельними якостями своїх клієнтів), а також здатність адекватно використовувати та розпізнавати сигнали невербального мовлення у спілкуванні, дотримуватися правил роботи з конфліктогенами при контакті [1].

Емоційна складова готовності до розв'язання конфліктів відображає емоційний стан, рівень та характер збудливості психіки та її вплив на процес взаємодії у ситуації розв'язання конфліктів. Забезпечується емоційною зрілістю особистістю та відсутністю у неї емоційних бар'єрів у спілкуванні через вміння керувати своїми емоціями, адекватно проявляти їх, зближуючись з людьми на емоційній основі, виявляти емпатію та переважно позитивний настрій у взаємодії.

Зазначені структурні складові готовності особистості тісно переплетені між собою і лише в цілості можуть забезпечити успішне розв'язання конфліктів. Представленість лише одного із компонентів (наприклад, знань із конфліктології, без доповнення їх відповідними вміннями та навичками, мотивами тощо) значно обмежує можливості конструктивно розв'язувати конфлікти.

Список використаних джерел.

1. Анцупов А.Я. Конфликтология: учебник для вузов / А.Я. Анцупов, А.И. Шепилов. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 551с.
2. Варлакова Є.О. Формування готовності майбутніх практичних психологів до розв'язання міжособистісних конфліктів. автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.05 «соціальна психологія, психологія соціальної роботи» / Є.О. Варлакова. – Київ, 2011. – 21 с.
3. Горлова Н.В. Психологическая готовность к разрешению конфликтов в контексте профессиональной подготовки медиаторов / Н.В. Горлова // В мире научных открытий. Красноярск: Научно-инновационный центр. № 2.4 (26), 2012. – Проблемы науки и образования. – С. 176-188
4. Дзяна О.С. Формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійній підготовці: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Оксана Сергіївна Дзяна. – Вінниця, 2012. – 22 с.
5. Довгополова Я.В. Теоретичні та практичні підходи до проблеми формування готовності майбутніх викладачів до розв'язання конфлікту. / Я.В. Довгополова. // Вісник Харківського національного ун-ту імені В.Н. Каразіна. – 2015. – № 1155. – С.199 – 204
6. Лазарева В.В. Формування готовності майбутніх дільничних інспекторів МВС до розв'язання конфліктних ситуацій у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук / В.В. Лазарева. – Тернопіль, 2013. – 20 с.
7. Ложкін Г.В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: навч. посіб. / Г.В. Ложкін, Н.І. Пов'якель. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.

Ефективність виконання будь-якого виду діяльності особистості значною мірою залежить від сформованості в неї певних психологічних якостей, до яких, зокрема, належить і готовність розв'язувати конфлікти. Готовність до розв'язання конфліктів передбачає психологічно грамотні дії та поведінку у проблемних і передконфліктних ситуаціях, які передбачають оптимізацію взаємодії в конфлікті, неприпустимість втягування в його ескаляцію, зосередження зусиль на конструктивному розв'язанні конфлікту.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Різне тлумачення поняття «готовність» обумовлено як специфікою структури діяльності, яка вивчалася у конкретному випадку, так і розбіжністю теоретичних підходів психологів та педагогів до досліджуваної проблематики. Готовність до діяльності розглядається як на особистісному (передбачає вивчення готовності як комплексу інтегрованих, але різнорідних властивостей, що розрізняються за місцем і функціями в регуляції діяльності), так і на функціональному (виявлення процесуальних якостей, безпосередньо значимих для діяльності) рівнях.

Готовність до вирішення конфліктів це інтегральне психологічне утворення, яке створює суб'єктивні передумови професійної поведінки і діяльності в ситуації конфлікту. Готовність до розв'язання конфліктів має свою структуру: мотиваційну, когнітивну, операційну, емоційну та комунікативну складові. Структурні складові готовності особистості тісно переплетені між собою і лише в цілості можуть забезпечити успішне розв'язання конфліктів. Представленість лише одного із компонентів значно обмежує можливості конструктивно розв'язувати конфлікти.

Подальші наші дослідження вбачаємо у вивченні компонентів психологічної готовності до розв'язання конфліктів, а також засоби розв'язання конфліктів у професійній діяльності.

8. Ніконорова М.А. Формування психологічної готовності персоналу супермаркетів до профілактики організаційних конфліктів: автореф. дис. ... канд. психол. наук :19.00.10 «організаційна психологія, економічна психологія» / М.А. Ніконорова. – К., 2013. – 20 с
9. Семиченко В.А. Психологічна структура педагогічної діяльності : навч. посібник / В.А. Семиченко, В.С. Заслуженюк. – К. : Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 2000 . – Ч. 2. – К. : [б. в.], 2001. – 231 с
10. Скок А.Г. Толерантність як чинник психологічної готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до попередження конфліктів у професійній діяльності. / А.Г. Скок // Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, 2013, Том. I, Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія, Вип. 39. – С. 148-152
11. Степаненко О.І. Формування готовності викладачів вищих навчальних закладів МВС України до попередження і розв'язання професійних конфліктів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О.І. Степаненко. – К., 2012. – 20 с
12. Холковська І. Принцип управління-самоуправління у формуванні готовності майбутніх учителів до попередження і розв'язання конфліктів / І. Холковська // Проблеми підготовки сучасного вчителя 2013. – № 8 (ч. 2). – С. 201–206.

В статье рассматривается психологическая готовность студентов к решению профессиональных конфликтов. Раскрыто психологическую готовность как на личностном (предусматривает изучение готовности как комплекса интегрированных, но разнородных свойств, различаются по месту и функциям в регуляции деятельности), так и на функциональном (выявления процессуальных качеств, непосредственно значимых для деятельности) уровнях. Представлена структура готовности личности к решению конфликтов, состоящая из мотивационного, когнитивного, операционного, эмоционального и коммуникативного компонентов. Проанализированы данные структурные составляющие.

Ключевые слова: психологическая готовность, компонент, студенты, решению, конфликт.

In this article, psychological readiness of students to the professional conflicts solving is considered. The object of the article is considering theoretical approaches to the psychological readiness of students to the conflicts solving.

It is revealed the psychological readiness as on the personal (it anticipates study of the readiness as complex of the integrated, but mixed qualities, which differ by place and functions in the activity regulation), so on the functional (occurrence of the processual qualities, directly meaningful for activity) levels.

It is represented the native scientists' analysis of different approaches to the problems of psychological readiness to the conflicts solving, which is considered as the sustainable system of the professionally important personality qualities, as integrative personality quality, as psychological creation which determines features of the professional behavior and activity in the conflict situation, as the component of professional readiness, as the ability of the conflicts solving in the professional sphere. In addition, psychological readiness is considered as conflictological competence, which is connected as with the results of activity, so with the concrete activity – concrete problems solving.

The readiness to the conflicts solving is considering as the integral psychological creation, which creates subjective preconditions of professional behavior and activity in the conflict situation.

The structure of personality readiness to the conflict solving is represented, which is composed of motivational, cognitive, operating, emotional and communicative components. Structural components of the readiness are tightly intertwined and only together can provide successful conflicts solving. Representation of only one of the components essentially limits the opportunities to construct conflicts solving.

Conducted analysis can become the foundation for studying components of psychological readiness of students to the professional conflict solving, and means, methods of warning, prevention and conflicts solving in the future professional activity.

Key words: psychological readiness, components, students, solving, conflict.

УДК 371.13:372.881.111.1

Варга Вікторія Степанівна
кандидат психологічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет
Грицовляк Оксана Василівна
студентка,
Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

В основі нашого дослідження лежить спроба проаналізувати проблему професійного становлення майбутніх педагогів, а також дослідити один із важливих аспектів становлення педагогів – мотивацією, її роллю та місцем у структурі особистості та у процесі професійного становлення майбутніх педагогів. А також проаналізовано результати проведеного діагностичного дослідження, де висвітлено основні проблеми професійного становлення особистості вчителя, основні чинники які впливають на процес професійного становлення майбутніх